

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ - ΡΥΘΜΟΛΟΓΙΑ
Κατερίνα Ριτζούλη, επίκουρη καθηγήτρια
δρ. αρχιτέκτων μηχανικός, αναστηλώτρια

Μάθημα: ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ-ΡΥΘΜΟΛΟΓΙΑ Ι Τεκμηρίωση, Ανάλυση και Προστασία κτιρίων και μνημείων
Εξάμηνο: 3^ο
Ακαδ. Έτος: 2022 -2023

Κατερίνα Ριτζούλη, αρχιτέκτων μηχανικός, αναστηλώτρια

Επίκουρη καθηγήτρια Τμ. Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας: 4

Διδακτικό σύγγραμμα: *Σαντορίνη 1204-1956: Η ιστορία της αρχιτεκτονικής*, Αικ. Ριτζούλη, Ίδρυμα Λ & Ευ. Μπελλώνια, Θήρα 2020.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- 1) να εκπονήσουν βιβλιογραφική και αρχειακή έρευνα με στόχο την ιστορική τεκμηρίωση ενός μνημείου,
- 2) να εφαρμόσουν συμβατικές μεθόδους αρχιτεκτονικής αποτύπωσης και να χρησιμοποιήσουν τον σχετικό εξοπλισμό,
- 3) να είναι ενήμεροι σχετικά με τις σύγχρονες μεθόδους τεκμηρίωσης όπως η ψηφιακή φωτογραμμετρία,
- 4) να αναγνωρίσουν στοιχεία τυπολογίας και μορφολογίας διαφόρων ιστορικών αρχιτεκτονικών εκφράσεων (παραδοσιακή / ανώνυμη αρχιτεκτονική, νεοκλασικισμός, εκλεκτικισμός κλπ.),
- 5) να «διαβάσουν» μια ιστορική κατασκευή, δηλαδή να αναγνωρίζουν τις οικοδομικές φάσεις, τις προσθήκες και αλλοιώσεις,
- 6) να αποδώσουν σχεδιαστικά την αρχιτεκτονική τεκμηρίωση ενός μνημείου, με κατόψεις, όψεις, τομές και κατασκευαστικές λεπτομέρειες,
- 7) να συντάσσουν γραπτά μια μελέτη αρχιτεκτονικής τεκμηρίωσης.

Εκπαιδευτικός Στόχος:

Μέσα από τα μαθήματα της Μορφολογίας, θα πρέπει να επιτευχθούν δύο βασικοί σκοποί.

A) Ο πρώτος σκοπός είναι η εμβάθυνση στη αρχιτεκτονική σύνθεση αναλύοντας τους διαδοχικούς τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι την αντιμετώπισαν και τις δημιουργικές λύσεις που πρότειναν. Στη Μορφολογία σκοπός είναι να διασχίσουμε τη συνθετική διαδικασία αντίθετα: ξεκινώντας από το συνθετικό προϊόν να φτάσουμε στις αρχικές συνθήκες-

παραμέτρους. Με τον τρόπο αυτό επιδίωξής μας είναι να κατανοήσουμε την εμπειρία άλλων αρχιτεκτόνων διαχρονικά και να την εκμεταλλευτούμε ορίζοντας μια προσωπική σχέση με το παρελθόν –παράδοση. Το βασικό εργαλείο είναι το σχέδιο συνεπικουρούμενο από το γραπτό κείμενο.

B) Ο δεύτερος σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να αντιληφθούν αντικειμενικά την σημερινή κατάσταση της αρχιτεκτονικής, διαμέσου της γνώσης των αιτιών διαμόρφωσης της αρχιτεκτονικής κατά το παρελθόν. Θα πρέπει δηλαδή ο φοιτητής να εκμεταλλευτεί τις γνώσεις του για την αρχιτεκτονική του παρελθόντος προκειμένου να αποφασίσει τη δική του συνθετική έκφραση / γλώσσα.

Τα μαθήματα της Μορφολογίας – Ρυθμολογίας σκοπό έχουν να καταστήσουν δυνατή μια τέτοια ιδανική συνεργασία μεταξύ του παρελθόντος και του σήμερα, μελετώντας διαχρονικά τους ορίζοντες της πολιτισμικής μας παράδοσης και αναλύοντας τις εμπειρίες άλλων αρχιτεκτόνων.

Αντικείμενο Μαθήματος:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η αποτύπωση, τεκμηρίωση, μορφολογική και τυπολογική ανάλυση αρχιτεκτονικών μνημείων ή / και κτισμάτων ενταγμένων σε ιστορικό οικισμό.

Η διδασκαλία του μαθήματος περιλαμβάνει διαλέξεις και εργαστηριακή εφαρμογή θεμάτων στα οποία οι φοιτητές επεξεργάζονται ζητήματα σχετικά με την τεκμηρίωση και ανάλυση κτισμάτων/μνημείων, μεθόδους και τεχνικές αποτύπωσης, τη διερεύνηση μορφών και συσχετισμό με την κατασκευή τους, καθώς και την ανάλυση εννοιών, μορφολογίας και τυπολογίας και την εξέλιξη αυτών.

Η βασική άσκηση αφορά στην τεκμηρίωση κτίσματος/μνημείου στη Θράκη. Εκπονείται από ομάδες 3 - 6 φοιτητών και καλύπτει χρονικά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους. Η πρόοδος των φοιτητών στην εκπόνηση του θέματος ελέγχεται εβδομαδιαία από τη διδάσκουσα, μέσα στον προγραμματισμένο χρόνο διορθώσεων που έχει οριστεί κατά τη διάρκεια κάθε μαθήματος. Σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, γίνονται συνολικές παρουσιάσεις των σταδίων της άσκησης, παρουσία όλων των φοιτητών, ώστε να υπάρχει ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών.

Κρίσιμες ημερομηνίες:

Έναρξη εργαστηρίου: Τετάρτη 5 Οκτωβρίου 2022

Προπαράδοση: Τετάρτη 30 Νοεμβρίου 2022